

ANA-BABALARIN ÇOCUKLARININ BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE KATILIMINA YÖNELİK TUTUMLARI*

Erman ÖNCÜ¹ Özbay GÜVEN²

ÖZET

Bu araştırmanın amacı; ilköğretim 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören öğrenci ana-babalarının, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarını belirlemek, bu tutumların; ana-babaların kişisel bilgilerinden elde edilen bağımsız değişkenlere göre farklılaşım farklılaşmadığını karşılaştırarak ortaya koymaktır. Ana-babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılımıyla ilgili tutumlarının olumlu olması, çocuklara spor yapma alışkanlığının kazandırılması ve spor kültürünün gelecek nesillere aktarımı açısından oldukça önemlidir. Çalışmaya, Mersin İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı merkez okullarda öğrenim gören 955 öğrenci velisi gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımıyla ilgili “Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarının; çocukların okudukları sınıf, çocukların beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyeti, okul takımlarında oynama durumları, ana-babanın spor yapma durumu ve sporla ilgili TV programlarını izleme sıklığına göre farklılaştığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi ve spora katılım, aile, tutum

ATTITUDES OF PARENTS TOWARDS PARTICIPATION OF THEIR CHILDREN IN PHYSICAL EDUCATION CLASSES

ABSTRACT

The objective of this study is to determine the expectations and attitudes of parents of students in the 6th, 7th and 8th grades in primary school towards participation of their children in physical education classes and to display, in a comparative way, whether these attitudes vary according to the independent variables obtained through personal information of students and parents. Positive attitudes of parents towards participation of their children in physical education class is of significant importance in providing children with the habit of doing sports and passing on the sports culture to new generations. Parents of 955 students attending to the schools affiliated to the Provincial Directorate of National Education in Mersin Province participated in the study voluntarily. “Attitude Scale”, concerning the attitudes of parents towards participation of their children in physical education classes was used in the study as the data-collection tool. It has been observed in the outcome of the study that attitudes of parents towards participation of their children in physical education classes vary depending on the grade of their children, sex of the teacher of physical education class of their children, children’s state of doing sports/playing in the school teams, parents’ state of doing sports and frequency of watching TV programs concerning sports.

Keywords: Participation in physical education and sports, parents, attitude

*Bu çalışma, Erman Öncü tarafından yapılan “Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları ve Beklentileri (Kabul Tarihi: 13.06.2007-Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü)” adlı doktora tez çalışmasının bir bölümünden özetlenerek hazırlanmıştır.

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Trabzon, Türkiye, eoncu@ktu.edu.tr (Yazışmadan sorumlu yazar)

²Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara, Türkiye, ozbay@gazi.edu.tr

GİRİŞ

Günümüzde sadece fikir eğitiminden sorumlu bir öğretim ve eğitim sistemi artık geçerli değildir. İnsanın en az zihni kadar eğitime gereksinimi olan bir vücudu ve ruhsal durumu vardır. Bunu sağlayan en etkili yolun beden eğitimi ve spor etkinlikleri olduğu anlaşıldıktan sonradır ki; bütün ileri ve uygar ülkeler bu uğurda hiçbir fedakârlıktan kaçınmamışlar, büyük emekler, paralar harcamışlar ve bu yönde çabalarını arttırmaya devam etmişlerdir [1].

Beden eğitimi genel olarak, 'hareket etmeyi öğrenmek ve hareket yoluyla öğrenmek; fiziksel hareketlerin planlı bir gelişme doğrultusunda yaşantıya dönüştürülmesi' olarak tanımlanabilir [2]. Bir başka tanımda ise beden eğitimi; 'ferdin fiziksel, psiko-motor, zihinsel, duygusal ve toplumsal gelişimine katkı amacına yönelik organize edilmiş bedensel etkinliklerin tümü' şeklinde ifade edilmiştir [3]. Böylesine önemli bir yaşam faktörü, çocuk ve gençlerin sağlıklı bir biçimde büyümeleri ve gelişmeleri için de çok önemlidir. Spor yapmayan, dengesiz beslenen çocuk ve gençlerin sağlıklı bir gelişim süreci geçirmeleri zordur. Çocukluk ve gençlik döneminde spor yapılmamışsa, yetişkin yaşa gelindiğinde sahip olunan psiko-sosyal ve fizyolojik özelliklerin istenilen düzeyde olmayacağı da bir gerçektir. Ayrıca birçok spor dalında şampiyonlukların giderek daha küçük yaşta sporcular tarafından kazanıldığı görülmektedir [4].

İlköğretim kademesinde öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ders aktivitelerine katılımı, büyük ölçüde ana-babaların konuya olan bakış açısıyla ilgilidir. Ailelerin bu konudaki yaklaşımı, çocuklarının bu aktivitelere katılıp katılmamaları noktasında neredeyse en belirleyici unsurdur. Fakat ne var ki çoğu aile; çocuklarının bu faaliyetlere katılımına sıcak bakmamaktadır. Türk toplumunda genel bir kanı haline gelen sporun akademik başarıyı olumsuz yönde etkilediği fikri ve sakatlanmalara neden olduğu düşüncesi, ailelerin olumsuz tavır sergilemesinde başlıca etkenler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak okul-aile ilişkilerinin verimli bir şekilde işlediği ülkelerde, çeşitli çalışmalarla aileler bilinçlendirilerek bu yöndeki problemler büyük ölçüde azaltılmıştır. Aileler tarafından spora pozitif değer biçme, nesiller arasında spora olan ilgiyi artırır. Bu nedenle, ailelerin spora karşı tutumlarının olumlu olması çocuğun spora katılımında, hatta sporun toplumun çoğunluğunca yapılmasında olumlu bir etken olacaktır [5].

Tutum terimi, Latince kökeninde 'harekete hazır' anlamına gelmektedir [6]. Tutum, psikolojik bir sürecin herhangi bir değer yargısıyla damgalanmış bir nesne veya duruma ilişkin olarak bireyin olumlu veya olumsuz duygusal tepki göstereceğini belirleyen oldukça sürekliliği olan bir hazır olma durumudur [7]. Tutumlar ve onların oluşması, değişmesi/değiştirilmesi, ölçülmesi genelde psikolojinin, özelde sosyal psikolojinin önemli konularından birini oluşturmaktadır [8]. Tutum konusuna önem verilmesinin nedeni; bireyin çevresine uyumunu kolaylaştıran bir sistem oluşturmasının yanı sıra, davranışları yönlendirici bir güce sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Tutumların davranışların gerisindeki yönlendirici güçler olduğu bilinmektedir. Tutum dinamiğinin incelenmesi ile bir yandan; tutumların işleyiş biçimi belirlenebilecek ve davranışların ön kestirimleri olanağı doğacak, diğer yandan tutum değişimi sürecinin koşulları saptanacak ve insan davranışları, tutumları kontrol edilerek denetim altına alınabilecektir [9].

Türkiye'de sporun gelişerek dünya standartlarını yakalayabilmesi için toplumun büyük bir kesiminin özellikle de ana-babaların desteğine ihtiyaç vardır. Bu nedenle beden eğitimi ve spor alanında çalışan bilim insanlarının ve yöneticilerin öncelikli olarak yapması gereken çalışmaların başında, sporu halkın tutumlarıyla bütünleştirmeye yönelik çalışmalar olmalıdır. Fakat bugüne kadar Türkiye'de, bu amaca yönelik bilimsel çalışmalar hem az sayıda hem de yeterince ilgi görmemiş durumdadır [10].

Kişilerin spor yapmaları ve spora başlamaları üzerinde kuvvetli etki gösteren faktörler; aile, birincil gruplar, referans grupları, meslek, gelir seviyesi, yaş, cinsiyet ve serbest zaman faaliyetlerine imkân verecek ortamın varlığı şeklinde sıralanabilir [11]. Spor yapma ve spora başlama üzerinde ailenin etkisi, en önemli faktör olarak gösterilmesine rağmen Türkiye’de yapılan çalışmalar daha çok meslek, gelir, yaş ve cinsiyet değişkenleri ile spor yapma alışkanlığı arasındaki ilişkiler üzerine yoğunlaşmıştır. Bu açıdan bakıldığında, ana-babaların çocuklarının beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılımına yönelik tutumlarının tespit edilmesinin önemi de ortaya çıkmaktadır. Küntay’a göre ailenin sosyalizasyon üzerindeki ilk ve güçlü etkisi, çocuğun spora katılıp katılmayacağını ve katılıyorsa da nasıl spor yapacağını belirlemektedir [12].

Literatür incelendiğinde, ana-babaların çocuklarının beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılımına yönelik tutumları, görüşleri, düşünceleri, problemleri, beklentileri ve rolleri konularında Türkiye dışında birçok araştırma [13,14,15,16,17,18,19] yapıldığı görülmüştür. Ancak Türkiye’de, “aile-çocuk-spor” üçgeniyle direk bağlantılı olarak yapılan çalışmalar [20,21,22,23] oldukça sınırlıdır.

Buradan hareketle bu araştırmanın temel amacı; ilköğretim kurumlarında öğrenim gören II. kademe öğrencilerinin ana-babalarının, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarını belirlemek, bu tutumların; öğrenci ve ana-babalarının kişisel bilgilerinden elde edilen bağımsız değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını karşılaştırarak ortaya koymaktır. Böylece; ailenin çocuğu spora yönlendirme konusundaki rolüne ilişkin politika ve planlamalara temel olabilecek veriler ortaya konulabilecek, bu konudaki yeni proje ve hizmetlere yön vermek mümkün olacaktır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmada, mevcut durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan, betimsel ve taramaya yönelik bir yöntem kullanılmıştır. Okul tabanlı olarak planlanan bu çalışmada, konuyla ilgili literatür taranarak daha önce yapılmış olan araştırma sonuçları incelenmiş ve elde edilen bilgiler ışığında veri toplama aracı geliştirilerek çalışma grubu üzerinde uygulaması yapılmıştır.

Araştırma Grubu

Çalışmaya, 2006-2007 Eğitim-Öğretim yılında, Mersin İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı merkez ilköğretim okullarının 6, 7 ve 8.sınıflarında öğrenim gören 955 (504 kız, 451 erkek) öğrencinin velisi gönüllü olarak katılmıştır. Velilerin, 522’si kadın, 433’ü de erkektir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak, ana-babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarını belirlemek için araştırmacılar tarafından geliştirilen “Ana-Babalar İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Dört boyutlu ölçek, 5’li Likert (Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum ve Hiç Katılmıyorum) tipinde 13’ü olumlu ve 8’i olumsuz toplam 21 madde içermektedir. Ölçeğin geneli için Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,90’dır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 105, en düşük puan ise 21’dir [24]. Yapılan geçerlik-güvenirlik analizinde maddelerin 1. faktör yük değerlerinin ve tek başına açıkladığı varyansın yüksek olması ölçeğin genel bir faktöre de sahip olduğunu gösterdiğinden [25] bu çalışmada ölçek, tek faktörlü olarak kullanılmıştır.

İşlem

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, kapalı zarflara konularak öğrencilere dağıtılmış ve

bu yolla ana-babalarına ulaştırılmıştır. Yönergede, araştırmanın amacı ile ilgili gerekli açıklamalar yapılarak veri toplama aracının doldurulması hakkında detaylı bilgilere yer verilmiştir. Uygulamada, geri dönüşümdeki fire, eksik veya yanlış doldurmalar da dikkate alınarak hedeflenen örneklem sayısı üzerinde anket formu dağıtılmıştır. Veri toplama araçları, ana-babalar tarafından gönüllü olarak doldurularak, geri dönüşümü yine öğrenciler yoluyla sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmacı tarafından toplanan anket formları, kontrol edilerek eksik veya yanlış doldurulanlar araştırma dışında tutulmuştur. Daha sonra ana-babalara uygulanan anketlerin geçerli ve kabul edilebilir nitelikte olanları, SPSS paket programında değerlendirilmek üzere kodlanarak bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerinin değerlendirilmesinde istatistiki yöntem olarak; betimsel istatistikler, bağımsız gruplar için t-testi ve bağımsız gruplar için tek yönlü varyans analizi (Anova) yöntemleri kullanılmıştır. Tek yönlü varyans analizinde (Anova), birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla Tukey HSD post-hoc testi yapılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarının ne düzeyde olduğu; bu tutumlar ile çocuklarının cinsiyeti, sınıf düzeyi, beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyeti, okul takımlarında oynama durumu, cinsiyet, eğitim durumu, spor yapma durumu ve sporla ilgili TV programları izleme sıklığı değişkenleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Tutum ölçeği puanlarının dağılımı

	N	$\bar{X}$	Ss	Minimum	Maksimum
Tutum Ölçeği	955	83,36	11,89	30	105

Yukarıdaki tabloya göre; ölçekten alınan puanların aritmetik ortalaması ($\bar{x}=83,36$) ve standart sapması $Ss=11,89$ 'dur. Aşağıdaki tabloda, araştırmaya katılan ana-babaların Tutum Ölçeğinden aldıkları puanların çocuklarının cinsiyetine göre t-testi sonuçları sunulmuştur.

Tablo 2: Çocukların cinsiyetine göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Kız	504	83,50	12,11		
Erkek	451	83,22	11,66	0,367	0,714

Yapılan t-testi analizi sonuçları; ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ile çocuklarının cinsiyeti arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir [$t=0,367$; $p>0,05$].

Tablo 3: Sınıflara göre ANOVA sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p	Anlamlı Fark
6.Sınıf	334	85,22	11,35			
7.Sınıf	338	83,21	12,49	8,186	0,000*	6-8
8.Sınıf	283	81,37	11,48			

* $p=0,001$ düzeyinde anlamlı

Ana-babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları, çocuklarının okudukları sınıflara göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [F=8,186; p<0,001]. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, çocuğu 6. sınıfta okuyan ana-babaların tutumlarının ($\bar{x}$ =85,22), çocuğu 8. sınıfta okuyan ana-babaların tutumlarından ($\bar{x}$ =81,37) daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4. Beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetine göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
Kadın	312	85,36	11,60	3,639	0,000*
Erkek	643	82,40	11,92		

*p= 0,001 düzeyinde anlamlı

Ana-babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları, çocuklarının beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [t=3,639; p<0,001]. Çocuğunun beden eğitimi öğretmeni kadın olan ana-babaların tutumları ($\bar{x}$ =85,36), beden eğitimi öğretmeni erkek olan ana-babaların tutumlarına ($\bar{x}$ =82,40) göre daha olumludur.

Tablo 5. Okul takımlarında oynama durumuna göre t-testi sonuçları

Okul takımlarında oynama durumuna	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
Oynuyor	179	87,36	10,73	5,047	0,000*
Oynamıyor	776	82,44	11,96		

*p= 0,001 düzeyinde anlamlı

Ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları, çocuklarının okul takımlarında oynama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [t=5,047; p<0,001].

Çocuğu okul takımlarında oynayan ana-babaların tutumları ($\bar{x}$ =87,36), çocuğu okul takımlarında oynamayan ana-babaların tutumlarına ($\bar{x}$ =82,44) göre daha olumludur.

Tablo 6: Cinsiyete göre t-testi sonuçları

Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Ss	t	p
Kadın	522	83,62	11,42	0,736	0,462
Erkek	433	83,05	12,44		

Yapılan t-testi analizi sonuçları; ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığını göstermektedir [t=0,736; p>0,05].

Tablo 7: Eğitim durumuna göre ANOVA sonuçları

Grup	N	$\bar{x}$	Ss	F	p	Anlamlı Fark
İlkokul	381	82,99	11,85	0,522	0,667	
Ortaokul	194	82,95	11,16			
Lise	244	83,91	12,15			
Üniversite	136	84,04	12,60			

Ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ile ailelerin eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan ANOVA analizi sonuçları; gruplar arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir. [$F=0,522$; $p>0,05$].

Tablo 8. Spor yapma durumuna göre t-testi sonuçları

Spor Yapma Durumu	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Yapıyor	344	85,35	10,94	3,909	0,000*
Yapmıyor	611	82,24	12,27		

* $p=0,001$ düzeyinde anlamlı

Ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları, ana-babaların spor yapma durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$t=3,909$; $p<0,001$]. Spor yapan ana-babaların tutumları ($\bar{x}=85,35$), spor yapmayan ana-babaların tutumlarına ($\bar{x}=82,24$) göre daha olumludur.

Tablo 9: Sporla ilgili TV programlarını izleme sıklığına göre ANOVA sonuçları

Grup	N	$\bar{X}$	Ss	F	p	Anlamlı Fark
Çoğu Zaman	237	85,67	12,32	16,221	0,000*	Çoğu Zaman-Bazen Bazen-Hiçbir Zaman
Bazen	548	83,70	11,06			
Hiçbir Zaman	170	79,08	12,80			

* $p=0,05$ düzeyinde anlamlı

Ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları, sporla ilgili TV programlarını izleme sıklığına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir [$F=16,221$; $p<0,001$]. Birimler arası farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Tukey HSD çoklu karşılaştırma testinin sonuçlarına göre, 'çoğu zaman' ($\bar{x}=85,67$) ve 'bazen' izlerim diyen ana-babaların tutumlarının ($\bar{x}=83,70$), 'hiçbir zaman' izlemem diyen ana-babaların tutumlarından ($\bar{x}=79,08$) daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

TARTIŞMA

Yapılan araştırma sonucunda; ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutum ölçeğinden aldıkları puan ortalamalarının yüksek olduğu dolayısıyla tutumlarının da genelde olumlu olduğu görülmektedir. Konu ile ilgili yapılan bazı çalışmalarda elde edilen bulgular da bu araştırma sonuçlarıyla paralellik göstermektedir [17,26]. Diğer taraftan araştırma sonuçları, ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ile çocuklarının cinsiyeti, cinsiyet ve eğitim durumu değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını göstermektedir. Bir çalışmada çocukların cinsiyetine [17], diğer bir çalışmada da ebeveynin cinsiyetine göre ana-baba algıları arasında önemli bir farklılığın olmadığı tespit edilirken [26]; öğrenciler üzerinde yapılan bazı çalışmalarda [27,28,29] ise cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Sonuçların bu şekilde oluşmasına, başlıca etken olarak geçmiş yıllara kıyasla toplumumuzda spor yapan birey sayısındaki artışının neden olduğu söylenebilir. Özellikle bayanların genelde zayıflamak amaçlı ve sadece yürüyüşten ibaret olsa da bir şekilde vücutlarını hareket ettirmeye başlamaları bu noktada büyük bir önem arz etmektedir. Tutumların olumlu yönde olmasında bir başka etken

olarak da kitle-iletifim araclarının etkinliği gösterilebilir. Zamanının büyük bir bölümünü televizyon karşısında geçiren bir toplum olduğumuz düşünüldüğünde bu durumun ne kadar önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Sabah programlarında diyetisyenlerin sıklıca zayıflamak ve formda kalmak için spor yapmanın önemine vurgu yapmaları, kanal sayısının artmasıyla birlikte spor içerikli programların sayısındaki ve çeşitliliğindeki artış, reklmlarda spor imgesinin sıklıca kullanılması gibi sebepler bu yönde etkili olan unsurlar olarak düşünülebilir. Tüm bu etkenler spora yönelik olumlu tutumların oluşmasında cinsiyet, eğitim ve gelir seviyesi faktörlerinin de etkinliğini azaltmaktadır. Ayrıca işsizlik oranının çok yüksek olduğu ülkemizde ailelerin spor yoluyla büyük kazançlar elde eden sporculardan etkilenip çocuklarını sporcu olma yolunda teşvik etmeleri de spora, dolayısıyla beden eğitimi dersine karşı tutumları olumlu yönde etkileyebilir. Ayrıca bu konuda bir başka etken olarak aileden veya yakın çevreden birinin sporla ilgileniyor olması da gösterilebilir.

Araştırma sonuçları, ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılıma yönelik tutumları ile çocuklarının okudukları sınıf değişkeni arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu göstermiştir. Buna göre çocukları 6. sınıfta okuyan ana-baba tutumlarının, çocukları 8. sınıfta okuyan ana-babalara göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Sınıf seviyesi büyüdükçe tutumların olumsuz a doğru kayma eğiliminde olmasında akademik kaygıların etkili olduğu varsayılabilir. Liselere giriş sınavı nedeniyle önceliklerin değişmesi, çocukların ve ana-babaların aşırı bir şekilde sınavlara odaklanması, dolayısıyla boş zaman kavramının ortadan kalkması ve sporun akademik başarıyı düşüreceği endişesi; sınıf seviyesi büyüdükçe ana-babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılıma yönelik tutumlarını olumsuz yönde etkiliyor olabilir. Yapılan bir araştırmada, 7 ve 8. sınıf ğrencilerinin fiziksel aktivitelere katılım sıklığı incelenmiş ve sınıflar arasında anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Araştırma sonuçlarına göre sınıf seviyesi büyüdükçe fiziksel aktiviteye katılım sıklığı da azalmaktadır [30]. Bir başka araştırmacı ise yaptığı çalışmada, fiziksel aktiviteye yönelik tutumların sınıf seviyesinin yükselmesiyle azalmaya başladığı yönünde bulgular elde etmiştir [31]. Bir başka araştırmacı, yaptığı çalışmada sınıflara göre beden eğitimine yönelik tutumları incelemiş ve benzer şekilde 8. ve 9. sınıflarda olumlu tutumların azalma eğiliminde olduğunu tespit etmiştir [27]. Ancak bazı araştırmacılar da ters yönde bulgulara ulaşmışlardır. Örneğin bir çalışmada ana-babalar, %56,3 oranında ‘ocuğumun ders notları spora katılım süresince daha iyidir’ diye görüş belirtirken %43,7 oranında da tersi yönde görüş belirtmişlerdir [17]. Bir başka çalışmada ise, akademik başarı ile fiziksel aktiviteye katılım yoğunluğu arasında oransal olarak ters yönde doğrusal farklar tespit edilirken istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir [32].

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç; ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılıma yönelik tutumlarıyla çocuklarının beden eğitimi ğretmenlerinin cinsiyeti arasında anlamlı bir farklılığın olduğudur. ocuklarının beden eğitimi ğretmeni bayan olan ana-babaların puanlarının, çocuklarının beden eğitimi ğretmeni bay olan ana-babaların puanlarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bayanların doğal olarak erkeklere göre daha duygusal olmaları nedeniyle daha şefkatli ve daha güler yüzlü olmaları, otorite ve disiplin açısından çok katı olmamaları, not verme konusunda daha cömert davranmaları ve özellikle kız çocuklarının derslerde kendilerini daha rahat hissetmelerinin bu sonuçların oluşmasında etkili olduğu söylenebilir. Yapılan bir çalışmada, beden eğitimi ğretmeni bayan olan öğrencilerin lehine bazı sonuçlara ulaşılmıştır. ‘ğretmenim beni motive eder’ ifadesine ğretmeni erkek olanlar %49 oranında katıldıklarını belirtirlerken, beden eğitimi ğretmeni bayan olanlar %87,6 oranında katıldıklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde ‘ğretmenim konuları iyi bir şekilde açıklar’ ifadesine %50’ye %94,3 oranında katıldıklarını belirtmişlerdir. ‘ğretmenim beni sinirlendiriyor’ ifadesine ise ğretmeni erkek olanlar %24, ğretmeni bayan olanlar ise %19 oranında katıldıklarını belirtmişlerdir [30].

Ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ile çocuklarının okul takımlarında oynama durumu arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını test etmek amacıyla yapılan analizler sonucunda, değişkenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Çocukları okul takımlarında oynayan ana-babaların tutum puanlarının, çocukları okul takımlarında yer almayan ana-babalardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu bulgu araştırma dâhilinde beklenen bir sonuçtur. Sonuçların bu yönde çıkması iki şekilde açıklanabilir: İlki spora karşı olumlu tutum sahibi olan ana-babaların çocuklarını sportif aktivitelere katılıma yönlendirmesi, ikincisi de çocuklarının sporla ilgili olması sebebiyle ana-babaların spora karşı tutumlarının pozitif yönde artmasıdır.

Araştırma sonuçlarına göre; ana-babaların spor yapıyor olmaları, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmektedir. Spor yaptığını belirten ana-babaların puanları, spor yapmadığını belirten ana-babaların puanlarından daha yüksek bulunmuştur. Tutumların en kuvvetli boyutu davranışsal boyuttur. Buradan hareketle spor yapmayı bir davranış haline dönüştüren ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları da, doğal olarak daha olumlu olacaktır.

Araştırma sonuçları; ana-babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ile sporla ilgili TV programlarını seyretme sıklığı arasında anlamlı farklılıklar olduğunu göstermektedir. Programları seyretme sıklığını 'Çoğu Zaman' ve 'Bazen' diye belirten ana-babaların tutumları, seyretme sıklığını 'Hiçbir Zaman' diye belirten ana-babaların tutumlarından daha olumludur. Sporla ilgili TV programlarını seyretmek, kişinin spora karşı olumlu yönde bir tutumu olduğunu gösterir. Spor ve beden eğitimi arasındaki yakın benzerlik de düşünüldüğünde bulguların bu yönde çıkmasının doğal bir sonuç olduğu söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda; ana-babaların, çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu ve bu tutumların da çocukların okudukları sınıf, beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyeti, okul takımlarında oynama durumları, ana-babanın spor yapma durumu ve sporla ilgili TV programlarını izleme sıklığına göre farklılaştığı görülmüştür. Bu araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Ailelerin, çocuklarının beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılımına yönelik olumsuz tutumlarını değiştirmek amacıyla, öncelikle ana-babalara beden eğitimi ve sporun önemini kavramaya yönelik bilinçlendirme çalışmaları yapılmalı böylece eğitim ve spor arasında sağlıklı bir ilişki kurulmalıdır [22].

- Çocuk üzerinde belirli bir yaşa kadar annenin etkisinin daha fazla olduğu göz önünde bulundurularak, sporun toplum geneline yayılması ve büyük bir çoğunluk tarafından yapılabile hale gelmesi için özellikle kadının spora ilgisini arttırmak ve aktif olarak sporun içinde yer almasını sağlamak gerekir [5]. Ayrıca bayanların spor müsabakalarını ücretsiz olarak izlemelerine imkân verecek düzenlemeler yapılarak spor ortamı içinde bulunmaları da sağlanmalıdır.

- Ülkemizdeki genel eğitim politikası; çocukların sadece spor alanında değil, tüm alanlarda sosyal faaliyet imkânlarını kısıtladığı için yeniden düzenlenmeli ve bu yöndeki olumsuzluklar azaltılarak genel eğitimi aksatmayacak şekilde öğrencilerin okul içi ve okul dışı spor yapma olanakları genişletilmelidir.

- Aile, okul ve spor kulüpleri arasında koordinasyonu sağlayacak birimler kurularak verimli bir şekilde işletilmelidir. Sportif anlamda başarılı öğrencilerin aileleri de ödüllendirilerek teşvik

edilmelidir.

• Ailelerin de beklentileri dikkate alınarak beden eğitimi öğretmeni yetiştirme politikaları yeniden ele alınıp düzenlenmeli, ayrıca bayan beden eğitimi öğretmeni yetiştirmeye ve istihdam alanlarını genişletmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

• İlk eğitim ile birlikte spor sevgisi de çocuğa aile ortamında verilmelidir. Örneğin; ana-babalar okul yaşından önce çocuklarının elinden tutup onları spor salonlarına, yarışmalara, maçlara götürmelidir [33].

• Ana-babalar, çocukların beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılımları açısından bir örnek oluşturacak şekilde spor yapmalı veya kendileri de fiziksel olarak etkinlikte bulunmalıdır. Bu bağlamda çocukların spora katılımları desteklenmeli ve ödüllendirilmelidir [34].

• Bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda, farklı kademelerde öğrenim gören öğrenci ebeveyn grupları üzerinde de uygulamalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

1. Ateş M. Demokrasi ve spor eğitimi, Buca Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, (1): 34, 1992.
2. Tamer K. Beden eğitimi ve oyun öğretimi, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Ankara, 1987.
3. Gökmen H. Gençlerin gelişmelerinde beden eğitiminin rolü (fiziksel, psikolojik ve sosyal gelişmede), orta öğretim kurumlarında beden eğitimi ve sorunları, Türk Eğitim Derneği Yayınları Öğretim Dizisi, Ankara, 1988.
4. Sevim Y. Antrenman bilgisi, Tutibay Ltd. şti., Ankara, 1997.
5. Öztürk F. Toplumsal boyutlarıyla spor, Bağırhan Yayınevi, Ankara, 1998.
6. Arkonaç SA. Sosyal psikoloji, 2.Baskı, Alfa Basım Yayım Dağıtım, İstanbul, 2001.
7. Sherif M, Sherif CW. Sosyal psikolojiye giriş II, Çeviren: Atakay M, Yılmaz A, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1996.
8. Erkuş A. Psikometri üzerine yazılar, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara, 2003.
9. İnceoğlu M. Tutum algı iletişimi, V Yayınları, Ankara, 1993.
10. Üzümlü H, Mirzeoğlu N. İnanç ve tutumlarda sporun yeri ve önemi, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, ss: 491-497, 2003.
11. Kut S, Koşar N. Aile ve çevre sorunlarının gencin kişiliğine etkisi, Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayını, Ankara, 1998.
12. Küntay E. Çocuk ve gençlerde davranış bozukluğunu düzeltici önlem olarak spor, Meva Matbaacılık, İstanbul, s, 198, 1991.
13. Stewart MJ, Gren SR. Parental attitudes toward physical education, Physical Educator, 44(3): 344-348, 1987.
14. Brustad RJ. Parental and psychological influences on children's attraction to physical activity, Pediatric Exercise Science, (5): 210-213, 1993.
15. Hoyle RH, Leff SS. The role of parental involvement in youth sport participation and performance, Adolescence Spring, 1997.
16. Hendley KL. Parental involvement in youth sports, Unpublished Master Thesis, North Carolina State Üniversitesi, 2004.
17. Haris KW. Parental expectations of high school interscholastic athletic activities, Unpublished Doctoral Thesis Virginia, Virginia State University, 1999.
18. Baxter-Jones AD, Maffulli N. Parental influence on sport participation in elite young athletes. Journal of Sports Medicine Physical Fitness, 43(2): 250-255, 2003.
19. Sheehy DA. Parents' perceptions of their child's 5th grade physical education program, Physical Educator, 63(1): 30-37, 2006.
20. Hergüner G. Farklı liselerdeki sporcu öğrencilerin problem ve beklentilerinin belirlenmesi ve karşılaştırılması, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2001.
21. Kılıçgil E. Ailelerin çocuklarını yaz futbol okullarına gönderme nedenleri, beklentileri ve sosyo-ekonomik durumları, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi, ss: 214-221, 2003.
22. Güven Ö, Öncü E. Beden eğitimi ve spora katılımı aile faktörü, Aile ve Toplum, 3(10): 81-90, 2006.
23. Özsandıkçı K. Yüzme sporuna katılımı ailenin etkisinin incelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon, 2010.
24. Öncü E. Ana-babaların çocuklarının beden eğitimi dersine katılımına yönelik tutumları ve beklentileri, Yayınlanmamış

- Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.
25. Büyüköztürk Ş. Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı, Pegem Yayıncılık, Ankara, 2004.
  26. Cohen C. Influence of parental beliefs on attitudes and exercise levels in middle school children [online], [cited 2005 Aug 30], Available from, URL: <http://dscholarship.lib.fsu.edu/undergrad/131> (2005).
  27. Krousas JA. Middle school students' attitudes toward a physical education program, Unpublished Doctoral Thesis, Virginia, Virginia Tech University, 1999.
  28. Hicks MK, Wiggins MS, Crist RW, Moode FM. Sex differences in grade three students' attitudes toward physical activity, *Percept Mot Skills*, 93(1): 97-102, 2001.
  29. Stelzer J. Attitudes toward physical education, A study of high school students from four countries-Austria, Czech Republic, England and USA [online], 2004 [cited 2005 March 12]. Available from: URL: http://www.findarticles.com/p/articles/mi_m0FCR/is_2_38/ai_n6124562 (2004).
  30. Sullivan SC. Perceptions of seventh-and eight-grade girls toward coeducational physical education classes in five middle schools in East Tennessee, Unpublished Doctoral Thesis, East Tennessee, East Tennessee State University, 2003.
  31. Ewy SR. Children's attitudes toward physical activity and self-esteem, Unpublished Master Thesis, Kansas, Fort Hays State University, 1993.
  32. Stathakos J. The relationship between physical activity and academic achievement in senior secondary school students, Unpublished Master Thesis, Toronto, Toronto University, 1997.
  33. Hergüner G. Çocuğun spora yönelmesinde ailenin rolü ve önemi, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (6), 1991.
  34. GSGM. Spora başlama yaşı [internette], [20 Şubat 2006], elektronik adresi: <http://www.gsgm.gov.tr> (2006).